

ПРОЄРУЧИЦЯ

*Парафіяльний часопис храму Богородиці Проєручиці
Української Греко-Католицької Церкви*

М. ТАЛЛІНН

16 СІЧНЯ 2016 Р. Б. №03 (7)

«Це Син мій любий, що Його я вподобав»

Коли Ісусові Христові виповнилося 30 років, розпочав Він своє божественне післанництво з того, що прийняв з рук св. Йоана Хрестителя хрещення в ріці Йордані. Святий євангелист Матей оповідає нам таке: “Тоді прибув Ісус із Галилеї на Йордан до Йоана, щоб хреститися від нього, але Йоан спротивлявся йому, кажучи: «Мені самому треба хреститися в Тебе, а Ти приходиш до мене?» Ісус у відповідь сказав до нього: «Залиши це тепер, так бо личить нам здійснити всяку правду». І тоді він залишив його. А охрестившись, Ісус зараз же вийшов з води. І ось розкрилось йому небо, і він побачив Духа Божого, який спускався, мов голуб, і зійшов на нього. І голос пролунав з неба: «Це Син мій любий, що Йога я вподобав»” (Мт. 3 13-17).

Свято Богоявлення – одне з найбільших християнських празників. Спаситель світу, безгрішний, приймає хрещення, як звичайний грішник. Бог дається охрестити себе власному сотворінню. Пресвята Тройця являється людям: Дух Святий сходить у вигляді голуба, чути голос Отця небесного, велике діло відкуплення людського роду освячується.

Коли ми в Ім'я Пресвятої Тройці прийняли таїнство хрещення, то Бог Отець і до нас у тій хвилі сказав: “Це син мій, або донька моя”, – відкуплена кров'ю Сина мого, освячена ласкою Духа Святого, сотворена мною для вічного блаженства.

Чи вкриває нас і сьогодні свята Божа ласка? Чи ще залишаємося ми дітьми Бога? Чи невинним серцем прославляємо святе Богоявлення, чи, може, ми осквернені гріхом? Застановімося, ким ліпше нам бути: синами Пресвятої Тройці і спасіння чи дітьми прокляття і рабами пекла? Якщо ж ми втратили одягу невинності, то є ще купіль жалю, є сльози покаяння. Є надія на Боже милосердя. Не забуваймо про це і не забуваймо про свої душі. Бо ж душу одну лиш маємо.

Сьогоднішній празник давніше звався днем “просвіщення”, бо в день цей було хрещено оглашених, а вони, як і всі, у св. хрещенні отримували ласку “просвіщаючу” (просвітлення). Ісус Христос, згідно з переданням, після свого хрещення сам охрестив Пречисту Діву, святого Йоана Хрестителя, а потім апостолів. Хрещення Спасителя відбулося в п'ятницю.

Місце, де Христос прийняв хрещення, лежить між Сартаною та Єрихоном. Це саме те місце, де Ісус Навин, багато століть тому, перейшов з народом ізраїльським сухою ногою через Йордан, а сталося це завдяки скинії завіту, котру священники тримали, стоячи в ріці так довго, поки весь народ не перейшов на другий берег. Хвилі Йордану в часі хрещення затрималися і не плили.

*«Явився Єси днешь вселенній і світло
Твоє, Господи, опромінило на нас.
Пізнавши Тебе, співаємо: Ти прийшов і
появився – Світло недоступне.»*

У цей день відбувається торжественне водосвяття на річках, а вірні набирають свяченої води і зберігають її в домівках, віруючи, що вода та ніколи не зіпсується. Цей звичай сягає сивої давнини, ще святий Йоан Золотоустий пише: “Христос

хрестився і освятив єство вод, і тому в празник хрещення всі, зачерпнувши опівночі води, приносять її додому і зберігають протягом цілого року. І вода та не псується, а часом рік, два і більше літ залишається придатною і нічим не поступається свіжо зачерпнутій воді”. У перших віках християни, як і ми сьогодні, в день Богоявлення Господнього спішили до церкви, відклавши всякі буденні справи. Ось що говорив святий Григорій Богослов у своїй проповіді на день Богоявлення: “Нині я пізнаю своє стадо, нині бачу церкву в гідній для неї красі, бо ви, полишивши буденні заняття, зійшлися на богослуження так велелюдно, що стало тісно, навіть престол облягли, а тим, що не знайшлося місця в церкві, зайняли всі входи, подібно бджолам, де одні у вулику трудяться, а інші біля вулика дзижчать”.

Хай буде слава, честь і поклоніння Пресвятій Тройці, а нам життя вічне – амінь. По Йордані священник ходить “з кропилом”. Це також дуже старий звичай і дай Боже, щоб зберігався якнайдовше. Ми ж дбаймо, щоб у цей день наша хата була чиста й охайна, щоб діти наші добре знали, в пам’ять про яку подію священник окроплює всіх свяченою водою. І нам, батькам, приємно буде, якщо в цю хвилю діточки наші заспівають ангельськими голосочками: «Явився Єси днешь вселенній і світло Твоє, Господи, опромінило на нас. Пізнавши Тебе, співаємо: Ти прийшов і проявився – Світло недоступне.»

Неділя перед Богоявленням. Глас. 8. Єв. 11.

Собор свв. сімдесяти апостолів Прп. Теоктиста ігумена, що в Кукумі Сікелійській.

Тропар, глас 8: З висоти зійшов Ти, Милосердний,* погребення прийняв Ти тридневне,* щоб нас визволити від страстей.* Життя і воскресення наше,* Господи, слава Тобі.

Тропар передсвяття, глас 4: Готуйся, Завулоне, красуйся, Нефталіме,* Йордане ріко, стань,* радісно прийми Владику, що йде хреститися.* Веселися, Адаме, з праматір'ю,* не скривайтесь, як колись у раю,* бо той, що бачив вас нагими, явився,* щоб зодягнути в первісну одягу.* Христос явився, хочаби оновити всю твар.

Слава: Кондак, глас 8: Воскресиш з гробу,* умерлих воздвигнув Ти* і Адама воскресив Ти,* і Єва ликує в твоїм воскресенні,* і світу кінці торжествують* востання Твое,* Многомилостивий.

І нині: Кондак передсвяття, глас 4: У струях днесь Йординових був Господь,* каже Йоанові:* Не бійся мене хрестити,* я бо прийшов спасти Адама первозданного.

Прокімен, глас 8: Помоліться і воздайте Господеві, Богу нашому (Пс. 75,12).

Стих: Відомий у Юдеї Бог, в Ізраїлі велике ім'я його (Пс. 75,2).

АПОСТОЛ:**Друге послання до Тимотея 4:5-8**

5 Ти ж будь тверезим у всьому, знось напасті, виконуй працю євангелиста, виконуй твою службу. 6 Бо я вже готовий на ливну жертву, і час мого відходу настав. 7 Я боровся доброю борнею, скінчив біг - віру зберіг. 8 Тепер же приготований мені вінок справедливості, що його дасть мені того дня Господь, справедливий Суддя; та не лише мені, але всім тим, що з любов'ю чекали на його появу.

Алилуя, глас 8: Прийдіте, возрадуємося Господеві, воскликнім Богу, Спасителеві нашому (Пс. 94,1).

Стих: Ідім перед лицем його з ісповіданням і псалмами воскликнім йому (Пс.94,2).

ЄВАНГЕЛІЄ:**Євангелія від Марка 1:1-8**

1 Початок Євангелії Ісуса Христа, Сина Божого. 2 Як написано в пророка Ісаї: "Ось я посилаю мого посланця перед тобою, який приготує тобі дорогу. 3 Голос вопіючого в пустині: Готуйте Господеві дорогу, вирівняйте стежки його", 4 - так виступив Йоан, христинивши у пустині та проповідувавши хрищення покаяння на прощення гріхів. 5 І виходили до нього - вся країна Юдейська та всі ерусалимляни, христились від нього в ріці Йордані й визнавали гріхи свої. 6 Йоан одягнений був в одягу з верблужого волосу й носив ремінний пояс на своїх бедрах, а їв сарану й мед дикий. 7 І проповідував, кажучи: "Слідом за мною іде сильніший від мене, що йому я недостойний, нахилившись, розв'язати ремінця його сандалів. 8 Я вас христинив водою, а він христитиме Святим Духом."

Причасний, глас 8: Хваліте Господа з небес, хваліте його в вишніх (Пс. 148, 1). Аلیلуя, тричі.

Збірка 12 листів Митрополита Андрея Шептицького до мами
СЬОМИЙ ЛИСТ - В ОТЦЯ ПРЕЛАТА КОХАТУЛЬКИ

Дорога моя Мамо!

Як нас фальшиво інформували про українське духовенство, Моя Кохана Мамо, в якому кривому дзеркалі представляли цей прекрасний, богобоязливий і шляхетний нарід! Я буваю по священниках, говорю із селянами, мене відвідують інтелігенти, а коли візьму до рук якусь чужомовну історичну довідку чи польську пресу, то жах огортає, до якої міри вона насичена брехнею, густою хмарою відділює українців від світу. І це не лише в Галичині чи в центральній Україні, не лише в західній Європі, але навіть у центрі християнства, в Римі, де ми, найстарша вітка Східної Церкви, не кажучи вже що найчисленніша, є якоюсь неначе доліпкою до всесвітньої Христової Церкви.

Знаю, як зарадити тому, Моя Найдорожча Мамо, знаю: треба жертви, великої кривавої жертви, щоб, з одного боку, цей нарід пробудився із довгого невірничого сну, а з другого боку, сам пізнав себе, пізнав свою духовність, а тоді пізнають його інші!

Саме вертаючись одного чарівного осіннього дня з проф. Свенціцьким, де ми оглядали невелику дерев'яну церковцю, згодом з 14–15 сторіччя, ми говорили на тему цих величезних духовних цінностей, які окриваються в духовності українського народу. Уяви собі, Моя Кохана Мамо, ці архітекти-мистці, без олівця і паперу, без технічних шкіл, без ніякої помочі згори, зуміли побудувати на цій українській землі такі чудові Божі Храми. І не знати, що більше подивляти в цих храмах: чи духа стилю, в якому вони творили і який вони зуміли передавати поколінням з роду в рід впродовж сторіч, чи індивідуальний і не раз високомистецький смак, чи ніжність ліній рисованих не на папері, а з думкою в просторі, чи докладність в'язань, якими ці мистці свою ідею власноручно перетворювали просто в матерію, в мистецький твір, чи вкінці цю християнську прототипу і покуру, з якою впродовж низки сторіч у забутті працювали, а тільки для Божої слави, на добро свого бідного народу, жили й вмирали для Бога, для ближніх, для свого рідного мистецтва.

Їдучи поїздом і розмовляючи про це з проф. Свенціцьким, я нагадав собі, що кілька залізничних станцій подальше живе наш отець прелат, якого всі зовуть

«Кохатулька», бо він, 80 літній старець, хоч черствий ще й повний вітальної сили, що друге слово вживає «кохатулько» і цим словом звертається до кожного, причому кожному говорить «ти», мовляв, «мені, кохатулько, вже все можна!» Такий подібний, Мамо, тип, як «вуйко Ігнаци», який що друге слово говорив «пане дзею»! Високоосвічений, пристрасний любитель мистецтва і неабиякий знавець слов'янської етнографії, у розмові чи дискусії бував різкий тому й не дуже люблений. Мені на нього раз навіть поскаржився один із моїх почесних крилошан, якому при вечері після соборчику, в присутності пань і молоді «Кохатулько» сказав: «Ти, кохатулько, ще ходив із жовтим прапорчиком ззаду; як я вже, кохатулько, читальню «Просвіти» в моїм селі ставив!».

Проф. Свенціцький його не любить і, коли я запропонував йому вступити зі мною до «Кохатульки», він сказав, що має багато праці й ми на черговій станції розпрощалися.

Я висів із поїзда і віддихнув повною груддю. На станції нікого не було і я поволі пішов сільською дорогою у напрямі села, яке здалеку майоріло білими хатками.

Пройшовши кілька хвилин, посеред жовтої стерні піль і блакитного, а в далині синього-синього неба, по якому тут і там плили білі хмари, я спинився, щоб полюбуватися цією красою української землі, що дарував її Творець світу. Та недовго це тривало, бо з бічної стежини над'їхав селянський простий віз, запряжений однокінкою, і візник, сивий, як голуб, селянин, зняв свій широкий капелюх, спинив коня і привітався:

– Слава Ісусу Христу!

– Слава на віки! – відповів я і підійшов ближче до нього. Побачивши мою рясу, селянин швидко зіскочив з воза, підійшов до мене, поцілував мене в руку й, тримаючи капелюх і батіг в одній руці, спитав здивовано:

– А єгомосць що тут роблять?

Це питання і наївно-здивований тон так мене розсмішили, що я голосно засміявся:

– Бачите, господарю, іду до цього села, – і я показав на недалеке село, – а що я з міста, то трохи хочу подихати свіжим повітрям...

– А чому ж по єгомосця не вислано фіри?

– Бо я і не просив! – усміхнувся я.

– Ооо! – наче б з якоюсь полегшею віддихнув селянин, знову якимось безрадно глянув на мене й на свій віз і наче щось думав.

– Та я підвезу єгомосцуня, тільки в мене сидження нема, от, – показуючи на віз, – оберемок сіна і півмішка бараболі...

– Дякую вам сердечно, пане господарю! – я поклав йому руку на рам'я і продовжував, – ви собі їдьте з Богом даліше, а я піду пішком поволі.

– А не допусти, Боже, щоб я єгомосцуня тут в цій пустині залишив! – аж крикнув селянин. – Та ось, восьдечки, – і він показав праворуч дороги, – у Євдошиній хаті такі злющі собаки, що геть єгомосцуня покалічили б! Та де во! О, я вже знаю, ходіть, єгомосцуню, ходіть, ви сядете тут, на сіні, я ще підложу трохи бараболіська, аво, свитиною заложу, а ми поїдемо долинками, навпростець, через стерню, воно близьенько і не буде так товкти, як гостинцем. А то була б ганьба для мене, якби люди зоздріли, що я так на голих дошках єгомосцуня до нашого отця пароха везу!

Не було іншої ради, Моя Кохана Мамо, я сів на віз і ми справді за кілька хвилин заїхали заду городу отця Кохатульки. Тут мій господар спинив коня і сказав, що далі не поїде, бо була б «ганьба» для нього і «отець прелат» його в церкві «зганьбив би», якби побачив «таке». А коли я хотів його якомсь винагородити за його прислугу, він, цілуючи знову мою руку, сказав:

– Помоліться, егомосцуню, до Матінки Божої, за здоров'я Семенової Ганни, моєї невістки, бо мене Семеном кличуть, Погорілцем. Добра вона й для мого сина й для мене старого, дуже добра, що ж, коли хворіє уже довший час, сердега...

Попрощав я мого провідника знаком хреста святого, підійшов до фірточки й нагло почув недалекий спів. Співав в саді невеличкий гурт дівчат і хлопців. Цю пісню я знав, її вигравали на фортепіяні молоді попадянки, але композиція була якась невідома. До мене доходили уривані поодинокі слова «Чом так скрито син сусіда... скажи, нене, для чого то... Бо самій його спитати... се негарно, но і встид». І нагло, Мамо, я заслухавшись, побачив, що довкруги нічого нема, ні приходського дому, ні садку, тільки якась пустиня, пожарище, докруги трупи й чудовища, а замість ніжного співу якийсь рев і харкотіння. Я просто якоюсь невідомою мені силою примусив себе опам'ятатися і, опам'ятавшись, побачив, що я ще дальше стою при фіртіці, а до мене з саду доходять голоси:

– «Крилець! Крилець!» – Ні, ні! Співаймо «Хто за нами, Бог за ним!» Співаймо «Над Прутом у лузі», хором!

Я, швидко відчинивши фіртку, увійшов до городу і зараз же побачив квітник, а на стежці зігнуто постать о. прелата, який ножиком довбав щось при якомусь деревцятку.

– Слава Ісусу Христу, дорогий отче прелате! – привітав я його голосно.

Постать випросталася, обернулася у мій бік і зацікавилася у безруку. А хвилину пізніше розгорнула руки, ножик упав на землю і кинулась мені назустріч з окликом:

– Кохатульку, владико, Преосвященний! – і припала до моїх рук.

– Та ж я приїхав до вас, отче прелате, у відповідь на вашого листа. Ви ж писали до мене, що маєте вже готову збірку ікон для мене!

В прелата засвітилися очі:

– Маю, маю, кохатулько владико, 43 штуки маю, і кусок іконостасу маю і дві кадильниці, зі своїм внуком я заграбив усю старовину із стрихів, захристій, із горищ з цілої околиці. Чудові речі, кохатулько владико, чудові речі! Зараз вам усе покажу, але, але, як ви, Преосвященний, до мене дісталися?

І не чекаючи на мою відповідь, почав кричати:

– Софійко, Софійко! Діти, ходіть сюди! Кир Андрей, кохатулько, приїхав!

За хвилину появилися на сходах веранди сестра прелата, яка веде ціле господарство, бо він удовець, із саду прибігли три учні V–VII класи гімназії, і двоє дівчат. Зробилося гамірно, весело. Я погратулював молодим за їхній гарний спів, а зокрема, звертаючися до дівчат, спитав, хто з них має сильний альт.

– Це, Нуся, наша старша внучка! – відповіла пані Софійка.

– Це вже не альт, а контрабас, кохатулько! – докинув прелат, дивлячися з любов'ю на зачервоніле зі скромності дівча, коли всі почали сміятися.

– Ви повинні обов'язково вчитися співу! – сказав я.

– Так, татко посилають мене на науку співу до Музичної Школи імені Лисенка, – відповіла Нуся, а прелат знову докинув:

– А дідуньо платить, кохатулько!

– Степане! – картаючим голосом шепнула у півголос пані Софійка.

– А від чого ж є дідуньо? Правда, панно Нусю? – розсміявся і я і спитав:

– А скажіть мені, чия це композиція цієї пісні «Чом так скрито», що ви її співали? Я вперше чув цю композицію.

– Отця Матюка! – майже хором відповіла вся молодь.

– Він є парохом Карова, коло Угнова, кохатулько, – докинув прелат. – Це родич моєї небіжки жінки. А наші діти хочуть йому зробити у день іменин несподіванку й привітати його «родинним концертом».

– Дуже гарно! – сказав я. – Я люблю його композиції. Вони деколи нагадують мені Пуччіні.

– А я не сказала! – майже скрикнула Нуся і аж плеснула в долоні, звертаючися до одного з юнаків. Але потім, почувши картаючий зір на собі пані Софійки, сказала тихо: Я перепошую!

І не можна було, Кохана Мамо, впродовж цих кількох годин побуту в домі «Кохатульки» випроситися від кави, найсвіжішої, вдома печеної булки з домашньо зробленими «конфітурами» та «оріхового торта», якого дуже люблять внуки. Нагадалися мені колишні наші монастирі, гостинність яких була загальновідома, й коли хтось в дорозі спішився, то обминав милями монастир, щоб не попасти туди в гостину, яка часом тривала тижнями. Як мудро наша Східна Церква зробила, що затримала жонате духовенство, даючи волю покликанням. Незалежно від того, що одружений священник єдиний з усіх людей відходить до Бога із печаттю всіх семи св. Тайн, Господь одного покликає до чернецтва, іншого до навчання, а ще іншого до виховання покоління для цього ж Бога. І я певен, що всі ці покликання є рівні перед Богом.

І впродовж цих кількох годин я подивляв ентузіазм цього 80-літнього старця, як він показував мені збірку, що її передає мені до музею, ікон з 13–15 ст. З якою радістю він показував мені як дана ікона викінчена, яка міра й гармонія в її розмірах і лініях, який розмах у рисунку орнаментів і смак у доборі кольорів. На прикладі цієї людини я побачив силу духа, яка ніколи не старіється, а її енергія просто невичерпна

А пригадуєш, Моя Дорога Мамо, коли я колись Тобі говорив, що й сьогодні діються чуда, тільки в нашому матеріалістичному світі, ми їх звемо «випадком». Уяви собі, чергового дня, після відвідин у «Кохатульки», я мав засідання із проводом лікарів «Народної Лічниці». Прибув на засідання і один «новоспечений», як його звали, лікар, якого, як казав д-р Панчишин, треба «запрягти до роботи, як лошак». І виявилось що цей молодий лікар відкрив свою канцелярію в містечку, сусідньому від парохії нашого «Кохатульки». Я зараз же дав йому записку й зачет та попросив, очевидно, під «урядовою лікарською тайною», щоб він нікому про це не говорив та щоб узяв під свою опіку невістку Семена Погорілця, Ганну, а всі кошти лікування я покрию. Він з радістю погодився і обіцяв зайнятися – як жартом сказав – цією своєю «першою закордонною пацієнткою».

І скажи, Мамо, чи Господь чудесно не піклується тими, які з вірою до Нього відносяться?

Добраніч, Мамо! Твій о. Андрей. У день св. Апостола Матея.